

Česká zemědělská univerzita v Praze

Fakulta lesnická a dřevařská

Katedra ochrany lesa a myslivosti

Současný stav chovů štýrského brakýře v
České republice

The current state of Styria Dachsbracken breeding in the Czech Republic

Bakalářská práce

Veronika Machová

Obor: DPRM

Vedoucí práce: Doc. Ing. Vladimír Hanzal, CSc.

Praha 2012

Prohlášení

"Prohlašuji, že jsem bakalářskou práci na téma Současný stav chovů štýrského brakýře v České republice vypracovala samostatně pod vedením doc. Ing. Vladimíra Hanzala, Csc. a použila jen prameny, které uvádím v seznamu použitých zdrojů.

Jsem si vědoma, že zveřejněním bakalářské práce souhlasím s jejím zveřejněním dle zákona č. 111/1998 Sb. o vysokých školách v platném znění, a to bez ohledu na výsledek její obhajoby."

Ve Skelné Huti dne 21.1.2013

Veronika Machová

Poděkování:

Chtěla bych poděkovat Doc. Ing. Vladimíru Hanzalovi, CSc, za odborné vedení, připomínky a rady. Dále bych chtěla poděkovat poradci chovu panu Petru Pořádkovi a všem chovatelům, kteří ochotně přispěli svými názory, připomínkami a dlouholetými zkušenostmi s chovem štýrské braky. Tato ústní sdělení a zkušenosti mi byla velkým přínosem pro zpracování mé bakalářské práce.

Anotace

Bakalářská práce se zabývá vznikem plemene, historií, chovem, současným uplatněním plemene a problematikou chovu štýrské braky v České republice. Toto plemeno bylo vyšlechtěno před 120 lety v Rakousku z hannoverských barvářů a istrijských(bosenských) honičů. Štýrský brakýř patří u nás mezi málo známá lovecká plemena. Díky svým předkům se vyznačují vynikajícím nosem, vytrvalostí a ostrostí.

Klíčová slova: štýrský brakýř, chov, Česká republika

Abstract

This bachelor work deals with the emergence of Styrian Coarse-haired Hound breed as well as its breed history, breeding, current use of Styrian Coarse-haired Hound in the Czech Republic and the issue of breeding. This breed was created 120 years ago in Austria from the Hanoverian scent hounds and Istria (Bosnia) hounds. Styrian Coarse-haired Hound is one of the less-known hunting breeds in the Czech Republic. Thanks to its ancestors it is characterized by excellent nose, stamina and sharpness.

Keywords: Styrian Coarse-haired Hound , breeding, the Czech Republic

Obsah

1	Úvod:.....	8
2	Materiál a metodika.....	9
2.1	Materiál.....	9
2.2	Metodika	9
3	Literární rešerše	10
3.1	Historie,vznik plemene.....	10
3.2	Současnost chovu.....	11
4	Chov v České republice	19
5	Ekonomická analýza chovu štýrského brakýře.....	22
6	Poranění a nemoci spojené s lovem	24
6.1	Poranění psa spojené s lovem.....	24
6.2	Nemoci spojené s lovem	25
7	Závěr a diskuze.....	26
8	Seznam použité literatury	28
8.1	Literatura:.....	28
8.2	Prameny z internetu:.....	29
8.3	Jiný zdroj:	30
8.4	Obrázky	30
8.5	Přílohy	30

1 Úvod:

Jako téma mé bakalářské práce jsem si zvolila: „Současný stav chovů štýrského brakýře v České republice“ hned z několika důvodů. Jelikož se musíme v posledních letech potýkat s problémy vysokých stavů černé zvěře, je nutno používat při společných lovech psů nejen k tomu určených, ale zároveň i těch, kteří u nás splňují podmínky, které stanovuje zákon o myslivosti č 449/2001 sbírky. Bohužel velké množství honičů, ač byla k tomu od pradávna šlechtěna, tyto podmínky nesplňuje především svou kohoutkovou výškou. Štýrský brakýř se svou výškou do 53cm je vhodným honičem pro využití v českých honitbách s černou a vysokou zvěří.

Další jeho velmi ceněnou vlastností je poslušnost a ovladatelnost, která je mnohdy u plemen honičů problematická.

Cílem předkládané bakalářské práce je podrobný náhled na plemeno štýrský brakýř se zhodnocením současného stavu chovu v České republice. Vyhodnocení úspěšnosti jednotlivých fen, vrhů a krycích psů, ale také jedince, kteří se na uchovnění teprve připravují.

Zdrojem informací mi byly nejen dostupné písemné prameny, ale také stránky klubu honičů a nedílnou součástí mé práce jsou také ústní sdělení poradce chovu a všech chovatelů štýrského brakýře. Bohužel nejsou sepsány v České republice příliš rozvinuté monografie týkající se problematiky tohoto plemene.

Bakalářská práce by měla seznámit čtenáře s tímto v České republice málo známým plemenem a přispět k poznání a pochopení tohoto, pro některé, svým vzhledem ne příliš atraktivního psa. Přitom právě jeho srst je předurčena k tomu, aby snášela těžké klimatické podmínky. Své přednosti však má skryté především v jeho vlastnostech a využití při lovu nejen jako honiče, ale často je využíván jako specialista k dosledům po barvě postřelené zvěře v náročných horských terénech.

Nedocenění psi s těmito vlastnostmi se stávají i do budoucna nepostradatelnými pomocníky nejen myslivců.

2 Materiál a metodika

2.1 Materiál

Zdrojem informací mi byly nejen dostupné písemné české i zahraniční prameny, ale také stránky klubu honičů. Nedílnou součástí mé práce jsou také ústní sdělení předchozího i nynějšího poradce chovu a většiny chovatelů štýrského brakýře. V kapitole nemoci a úrazy spojené s lovem mi byl nápomocen ústním sdělením MVDR Hlaváč. Bohužel nejsou sepsány v České republice příliš rozvinuté monografie týkající se problematiky tohoto plemene.

2.2 Metodika

Z dostupných zdrojů byl podrobně popsán vznik plemene. Literatura byla vyhledávána především v městské knihovně v Klatovech, kam mi byla zasílána, díky meziknihovnímu vypůjčení, česká i zahraniční literatura z většiny větších knihoven z celé České republiky.

Z informací získaných z KCHH, od poradce chovu a od chovatelů chovných jedinců, byl sestaven seznam chovných jedinců a jejich vrhů a dále následovalo vyhodnocení každého vrhu.

Během psaní této bakalářské práce jsem byla v kontaktu s nynějším poradcem chovu, kterým je od roku 2008 Petr Pořádek mladší, který mi byl nápomocen k dohledání potřebných informací v chovu u nás a poskytl mi důležité informace k chovům štýrské braky v zahraničí, zejména ve své domovině v Rakousku.

Dalším zdrojem informací byly mnou vytvořené dotazníky, které byly vyplněny chovateli chovných jedinců.

V bakalářské práci se objevuje neoficiální slovní spojení: „rodokmenově stejný otec“. Jedná se o otce štěňat, kteří nejsou stejní, ale mají naprosto stejné předky. Například bratři z vrhu.

V oblasti zranění psů při lovu mi byl poradcem MVDR Hlaváč, který je nejen veterinářem, ale také dlouholetým myslivcem, kynologem a rozhodčím z výkonu zkoušek loveckých psů. Jeho pohled na danou problematiku je tedy vícestranný.

Dále byla v práci popsána současná využití tohoto loveckého psa a to nejen jako honiče a barváře, ale i jako aportéra a přinašeče drobné zejména pernaté, i když k tomu není toto plemeno původně šlechtěno.

3 Literární rešerše

3.1 Historie, vznik plemene

Štýrského honiče začali šlechtit koncem minulého století v Rakousku. Při poznávání tohoto plemene se chtěli dopracovat psa lehčího typu, pohyblivého, který by měl uplatnění v těžkých vysokohorských podmínkách. Podařilo se to křížením hannoverského barváře s Istrijským honičem. (Hanzal, 1996)

Původní název štýrského hrubosrstého honiče neboli štýrské braky byl po své prvním chovateli jménem Karl Peintinger z Vorderbergu ve Štýrsku „Peintingerbrake“ a ve své domovině se tak ještě stále často takto nazývá.

Kolem roku 1880 se Karl Peintinger snažil zkombinovat přednosti barváře s přednostmi starého typu honičů. Nechal si poslat fenu z Hannoveru. Tato fena se jmenovala „Hela I“ a tuto fenu nakryl vynikajícím istrijským honičem. (RÄBER 1995)

V dnešní době se hrubosrstý istrijský honič a bosenský hrubosrstý honič posuzují jako dvě rozdílná plemena. Nebylo tomu tak vždy. F. Laska, badatel zabývající se honiči, ještě mezi oběma plemeny nerozlišoval a hrubosrstý ráz balkánských honičů nazýval „hrubosrstou bosenskou (istrijskou) brakou“. (RÄBER 1995 EX. LASKA 1896)

Rovněž tak F. Jungklaus Willmshaide říká, že průmyslník Peintinger vyšlechtil hrubosrstého vysokohorského honiče (Peintingerova honiče) křížením istrijských honičů a hanoverských barvářů. Jelikož se chtěl Peintinger hned od počátku zaměřit na vyšlechtění žlutočerveného hrubosrstého honiče, nabízí se otázka, zda-li se u jeho „istrijského psa“ jednalo o červeného bosenského honiče. (RÄBER 1995 EX. Willmshaide 1936) Také E. Hauck nerozlišuje jasně mezi bosenským hrubosrstým honičem a hrubosrstým istrijským honičem. (RÄBER 1995 EX. HAUCK 1967)

Potomci z tohoto prvního spáření byli červení a s částí také hrubosrstí. Jiní byli hladkosrstí, ale měli vynikající čich. Někteří byli ale při lovu němí, což bylo nežádoucí. Hrubosrstá fena jménem „Holle“ z prvního vrhu byla spářena s hrubosrstým istrijským psem „Schnautz“ z Peintingerova chovu. Z tohoto spojení pocházel pes jménem „Tiras I“, který byl prvním červeným hrubosrstým psem. „Tiras“ splodil s příbuznou fenou „Waldine“ psa „Tiras II“ a rovněž hrubosrstou fenu „Flora“, která bohužel pošla dříve, než s ní Peintinger mohl zahájit chov. Pes „Tiras II“ rovněž nakryl další hannoverskou fenu „Hella II“ a v roce 1874 zakoupil Peintinger ještě hannoverského barváře typu „Jägerhofrasse“. Fena „Hella II“ byla nakryta již zmíněným psem „Tiras II“ a vrhla tři psy a to „Courage“, „Zigeuner“ a „Tiras III“, kteří na výstavě v r. 1884 vzbudili rozruch mezi kynology a lovci. Peintingerovi psi se lovcům líbili.

Především na výstavě 10. Června 1888 v Leobenu horním Štýrsku si získali Peintingerovi psi svou vyrovnaností všeobecné uznání a získali nejvyšší ceny. Peintinger měl tehdy již 26 psů, kteří byli přesně proměřeni a podle kterých se pak vypracoval standart. Výška v kohoutku se stanovila na 45-50 cm, barva měla být vybledlá žluť nebo červeň. Trpěla se sice bílá hrudní hvězda a bílé prsty na tlapách, byly ale nežádoucí.

Když byli Peintingerovi psi chováni po tři generace, obdrželi název „Rauhhaarige Steirische Hochgebirgsbracken“ (hrubosrstí štýrští vysokohorští honiči). V roce 1890 bylo šlechtění plemene dokončeno a formálně uznáno. Následovalo uznání rakouským spolkem pro chov psů a psi byli pak již zapisováni do rakouské plemenné knihy.

Dalším podporovatelem plemene byl vrchní veterinární rada Otto Byloff z Kindbergu. Byl to především Otto Byloff, který zachránil Peintingerovy honiče po dobu první světové války a jemu vděčíme, že plemeno v té době nevyhynulo. (RÄBER 1995)

O dalších plemenech honičů vzniklých křížením s barváři píše, ve své práci

Zdokumentování a vývoj všech uznaných barvářských plemen, LÜFTNER (2011).

3.2 Současnost chovu

Od roku 1990 platí dělení Mezinárodní kynologické federace FCI podle jednotlivých plemen do 10 skupin:

- I. Plemena ovčácká, pastevecká a honácká
- II. pinčové, knírači a plemena molossoidní, švýcarští salašnickí psi
- III. teriéři
- IV. jezevčáci
- V. špicové a tzv. primitivní plemena
- VI. honiči a barváři
- VII. ohaři
- VIII. slídiči, retrieveři a vodní psi
- IX. plemena společenská
- X. chrti
- N FCI neuznaná plemena

Z hlediska myslivecké praxe rozdělujeme používaná plemena do pěti základních pracovních skupin na honiče, barváře, ohaře, slídiče a normíky. (HANZAL, VOCHOZKA 2003)

Štýrský brakýř je zařazen do VI. Skupiny FCI (honiči, barváři a příbuzná plemena), která v sobě zahrnuje nejstarší plemena psů. Honič byl jedním z prvních pomocníků člověka a většina států má své národní plemeno. (TROJAN 1978)

Jádrem šesté skupiny jsou honiči, starobylá plemena s množstvím lokálních typů.

Dělí se podle velikosti na tři podseky, velké, střední a malé honiče. Vyplyvá to z rozdílného použití těchto psů. Velcí honiči byli především psi pro štvance a parforsní hony a až na výjimky pracovali vždycky ve smečce. Do podseky středních honičů patří celá škála v praxi používaných loveckých psů, kteří se uplatňovali ve středoevropských lesích jednotlivě nebo v týmu. Tito psi si uchovali vynikající lovecké vlastnosti jako je otužilost, výborná orientace a zpravidla hlasitost na stopě.

Podseky malých honičů je také pestrá a převládají zde psi západoevropští a skandinávští. (ČERVENÝ 2003)

Dnes se od honičů vyžaduje pomalejší nahánění, ne rychlé a ne daleké, aby se zvěř zbytečně nepronásledovala a aby ji stavěl a hlásil až do příchodu lovce, a umožnil mu tak dobrý výstřel a zásah.

Na tuto práci stačí i menší a pomalejší, ale zejména hlasití honiči. Honiče chováme zejména v honitbách, kde se vyskytuje černá zvěř. (Bakoš 1998)

Mikula (1975) ve své knize Práce psa při lovu, upozorňuje, že vůdce psa musí dobře znát hlasové projevy svého psa, aby věděl jak pes hlásí je-li v patách unikajícímu raněnému kusu a jak zní jiný druh vydávání, když se psu podařilo zastavit zvěř a zaštekávat ji na místě.

Štýrský hrubosrstý honič se výtečně hodí pro lovy ve vysokých horských polohách. Není citlivý na chlad a vlhko hor, snáší ale i horko a žízeň. Na stopě je hlasitý a dokáže sledovat zvěř i v obtížném terénu. (Räber 1995)

Práce tohoto plemene nespočívá pouze v hlasitém nahánění, ale velmi často také v dohledávce postřelené spárkaté zvěře v podmínkách těžkého horského terénu. (www.klubhonicu.com)

Tyto vlastnosti se zkouší zejména při zkouškách lovecké upotřebitelnosti podle zkušebního řádu pro zkoušky honičů. *Viz příloha č. 2*

Zkušební řád v úvodu určuje povinnost používat při výkonu myslivosti v honitbě lovecky upotřebitelné psy. Osvědčení o lovecké upotřebitelnosti získá účastník po ukončení zkoušky pro svého psa poté, co splní tzv. limitní disciplíny stanovené, prováděcí vyhláškou Mze č.244/2002 Sb., v platném znění s prováděcími předpisy. U všech skupin loveckých psů uznaných FCI se u limitních disciplín vyznačuje, zda pes obstál, či neobstál a zda celkově splnil, či nesplnil podmínky pro vydání osvědčení o lovecké upotřebitelnosti pro využití při lovu drobné zvěře, vodní zvěře, či zvěře spárkaté a norování. (Vyhláška č 244/2002 Sb.)

Všeobecná část stanoví účel zkoušek, pověření k organizování zkoušek, plánování zkoušek.

Stanoví podmínky pro účast psa na zkouškách, například minimální stáří psa, pořadí zkoušených psů, celkovou organizaci zkoušek, kdo kontroluje průběh zkoušek a další všeobecné podmínky.

Všeobecná část dále ustanoví počty psů a rozhodčích pro jednotlivé zkoušky loveckých psů a je platná pro zkušební řády jednotlivých skupin plemen. (VOCHOZKA 2009).

Základními doporučenými zkouškami pro loveckou upotřebitelnost štyrského brakyře jakožto honiče jsou: Barvářské zkoušky honičů - BZH a honičské zkoušky - HZ.

Kvalifikaci pro další loveckou upotřebitelnost mohou honiči získat absolvováním zkoušek podle zkušebního řádu pro teriéry a jezevčičky (PZ, LZ, BZ, VZ) nebo podle zkušebního řádu pro zkoušky barvářů (Pb). Honiči se mohou také zúčastnit zkoušek vloh teriérů a jezevčičků.

(BEJČEK a Kol. 2011)

Naším cílem není jen zušlechťování loveckých vlastností, ale i exteriéru. Chov loveckých psů u nás je řízen kluby chovatelů jednotlivých loveckých plemen nebo skupiny příbuzných plemen jako je tomu např. u Klubu honičů. Jednotlivé kluby chovatelů loveckých plemen jsou sdruženy pod hlavičku Českomoravské myslivecké jednoty v Českomoravské kynologické jednotě. .

V chovu by se měli uplatňovat pouze takoví jedinci – psi a feny, kteří jsou reprezentanty svého plemene co do vzhledu – exteriéru, i výkonu, jsou čistokrevní – dokladem je průkaz původu, jsou zdraví a požadované vlastnosti přenášejí na potomstvo. (VOCHOZKA 2009)

Standarty jednotlivých plemen více či méně podrobně specifikují požadavky na to, jak by měl příslušník určitého plemene vypadat a jakou by měl mít povahu. Soubor vnějších morfologických znaků vlastností zvířete se nazývá exteriér. Posuzování exteriéru psa je ve své podstatě porovnávání jeho vzhledu s požadavky standartu. Výsledná známka odpovídá tomu, do jaké míry se hodnocený jedinec liší od standartu. (TICHÁ 2010) Standart štyrské braky (viz příloha číslo 1)

Kynologie a s ní spojený chov psů je nákladná záležitost a u VI. Skupiny FCI to platí dvojnásob, už jen pořízení štěněte z této skupiny patří, podle studie KREPSOVÉ (2006), k nejnákladnějším. Další kdo se zabýval podrobněji ekonomickou analýzou chovu psů byl SPORKA (2012). Musíme počítat i s dalším vynaložením nákladů jako jsou náklady na krmivo, veterináře, výstavy, zkoušky a s nimi spojené pomůcky pro výcvik psa, samotný chov a také čas, který je k tomu všemu nutný.

Na druhé straně se nám alespoň část vynaložených nákladů navrátí zpět tržbou za zvěřinu, která byla dohledána pomocí právě těchto loveckých psů a bez jejich pomoci by byla ztracena.

FEUEREISEL (2010) odhaduje ve své knize Zelená čísla, že množství takto zachráněné zvěřiny se pohybuje okolo 15% z celkového lovu. Dalším ekonomicky významným prvkem je výrazné zvýšení efektivity lovu za pomoci psů.

Před chovateli stojí nelehký úkol: udržet pracovní kvalitu plemene a ustálit variabilitu exteriéru zvláště v barvě srsti, její délce a struktuře. Kvalita srsti je ve dvou rázech. Barva je pšeničná a jelení červeň, v 90.letech se od pšeničné varianty oficiálně upustilo a prezentuje se již jen jelení červeň, i když toto zbarvení má zhruba jeden pes z padesáti, zbytek je varianta pšeničné.

Délka srsti je značně variabilní dle chovu a jedinců od 3cm, až po jedince se srstí o délce chlupu 15cm. (POŘÁDEK 2012, ústní sdělení)

Hrubá srst je kontrolována alelou Wh (Whitney, 1947, Winge 1950). Předpokládá se, že tato alela kontroluje hrubé osrstění u všech plemen, protože doposud nebyly publikovány žádné další údaje, které by tuto hypotézu vyvracely či měnily nebo doplňovaly. Hrubé osrstění je dominantní nad osrstěním krátkým i dlouhým, i když se tento vztah občas nejeví tak jednoznačně. (DOSTÁL 1995)

K tomu aby byl posouzen exteriér psa, tedy aby mohl být posouzen výsledek chovu určitého psa, slouží výstavy. Výstavy reprezentují kynologii před veřejností, přispívají k její propagaci a povzbuzení zájmu o chov a držení jednotlivých plemen psů, což je u tak málo rozšířených plemen, jako je štýrský brakýř, důležité. Podmínky výstav obecně upravuje výstavní řád a propozice výstavy. (BAKOŠ 1998)

Tento řád obsahuje pravidla pro konání výstav čistokrevných psů všech plemen uznaných FCI. Jsou v něm vyjmenovány druhy výstav – oblastní, speciální, klubové, národní, mezinárodní a světové.

Posuzuje se ve třídách – dorostu, mladých, mezitřídě, třídě otevřené, pracovní, vítězů a veteránů, a podle toho, na kolik jednotliví psi odpovídají standartu plemene udělují známky – výborný, velmi dobrý, dobrý, dostatečný, nedostatečný a neoceněn, a v závislosti na druhu výstavy i tituly – CAC, Res. CAC, CAJC, Res. CAJC, CACIB a Res. CACIB, Nejhezčí veterán, BOB, případně v cizině i jiné certifikáty. (VOCHOZKA 2009)

Podmínky pro zařazení do chovu určuje klub příslušného plemene. Minimální požadavky na to, co musí pes nebo fenka splňovat k tomu, aby jejich potomstvo mělo nárok na průkaz původu. Podmínky pro zařazení do chovu obsahují hodnocení exteriéru psa (výstava, bonitace), hodnocení z výkonu (zkoušky z výkonu) a u celé řady plemen také zdravotní vyšetření zaměřená na dědičně podmíněné choroby (RTG dysplazie kyčelního kloubu, vyšetření na onemocnění očí atd.). (TICHÁ 2010)

Pes i fena štýrského brakýře musí splňovat: výstava výborná anebo velmi dobrá, a to ve věku min. 12 měsíců v den výstavy, doporučena zkouška z výkonu BZH nebo ZH, doporučen jarní svod a rentgen na DKK..

Při volbě chovného psa ke své feně bychom měli mít vždy na paměti předpokládaný záměr a cíl, kterého chceme dosáhnout u budoucího odchovu. Zejména, co je potřeba zlepšit a co udržet nadále,

Abychom se nedopracovali v konečném důsledku množení průměrných a podprůměrných štěňat. (Doleželík 2009)

U štýrských brakýřů jsou to zejména exteriérové nedostatky.

Například: Pokud chceme do budoucna docílit jedinců s kratší hrubou srstí, je nerozumné křížit dva jedince, kteří disponují dlouhou měkkí srstí .

Krůček po krůčku bychom se měli s každou generací posunout v našich šlechtitelských záměrech kupředu a nikoliv zpět.

Dalším aspektem, který se týká chovu těchto psů je příbuzenská plemenitba. Wachtel (1998) ve své knize Chov psů v roce 2000, příbuzenskou plemenitbu u psů zavrhuje jako škodlivou. Oproti tomu Dostál (2007) zdůrazňuje, že při vytváření nového plemene se bez příbuzenské plemenitby těžko obejdeme.

Příbuzenská plemenitba má svoje zvláštnosti a specifika a musí se s ní umět zacházet. Nesmíme zapomínat, že základní vlastností je to, že kumuluje geny, a to nejen ty žádoucí, ale i ty které nechceme. Abychom si příbuzenskou plemenitbou nerozmnožili a neupevnili ty nežádoucí znaky a vlastnosti, které chceme z populace odstranit a ne je rozmnožovat a navíc ještě upevňovat jejich výskyt v populaci, musíme dokonale odhadnout genotypovou hodnotu jedince, na kterém chceme příbuzenskou plemenitbu provádět. Při přehnaném a neuváženém používání příbuzenské plemenitby dochází například ke snižování až ztrátě plodnosti, zmenšení tělesného formátu, snížení odolnosti vůči nemocem aj. (DOSTÁL 2007)

Dalším s tímto úzce spjaté je zachování genetické variability populace. Počet krytí jedním plemeníkem by měl být vždy nějak rozumně omezen. Všechna štěňata po něm narozená jsou polosourozenci a tím dochází k rapidnímu snížení genetické variability. Právě ona je zárukou dalšího šlechtění a pokroku. Zanedlouho budeme mít sice krásné, ale velmi blízce příbuzné jedince, které nebudeme mít možnost krýt nepříbuzným psem. Dovezením nepříbuzného psa, ať už ze Slovenska či Rakouska se tato situace vyřeší jen částečně. Opravdový chovatel se vždy dívá na plemeno jako celek a snaží se, aby chystané spojení bylo pro další chov přínosem. (ŠEBKOVÁ a Kol. 2008)

Při výběru psa bychom neměli pohlížet pouze na něj jako na jedince, ale i na jeho rodiče a sourozence, abychom dostali obrázek, co lze od potomstva, které plánujeme, očekávat. Způsob, jak celkem jednoduše vyjádřit hranici vzájemné příbuznosti rodičovského páru je stanovení maximálního přípustného koeficientu příbuznosti dle tzv. Wrightova vzorce. (DOSTÁL 1995)

Štýrský brakýř jako lovecký pes byl primárně vyšlechtěn k lovu. Houska (1942), ve své knize Lovečtí psi – vedení a výcvik, píše, že výcvik brakýře začíná kolem jednoho roku stáří, kdy se má pes učit chodit na řemeni a učit se znát zvěř se kterou bude v budoucnu pracovat.

Naopak Báča (1973) a jiní autoři uvádí, že s výcvikem loveckého psa bychom měli začít hned po odebrání štěněte od chovatele a podporovat u něj všestranné vospívání. Za předpokladu, že cvičíme psa podle jeho povahy a zacházíme s ním správně, vycvičíme psa zhruba do jednoho roku. Jde o to,

že pes by měl být v tuto dobu víceméně vycvičený v poslušnosti a základních cvičích, nikoliv úplně hotový. Další vývoj závisí na zavedení psa do praxe.

První fena štýrského brakýře k nám byla dovezena ze Slovenska již skoro před třiceti lety. Byly to hlavně lovecké dovednosti tohoto plemene, které vedly k založení chovu u nás.

Štýrský hrubosrstý brakýř se podle svých chovatelů projevuje jako vytrvalý a dobře ovladatelný pes se skvěle vyvinutým orientačním smyslem, s velkou loveckou náruživostí a výdrží, který je schopen pracovat samostatně. Nejsou výjimkou případy, kdy jedinec tohoto plemene několik hodin sám staví a hlásí do příchodu svého vůdce postřelený kus zvěře ať už černé či vysoké.

Vlivem úbytku drobné zvěře na polích, vzrůstu výřadů spárkaté zvěře v lesích a změny strategie lovu se změnily i možnosti uplatnění loveckých psů. Proto mohlo dojít k rozvoji chovů plemen honičů i u nás. (KREWER 2006) V našich honitbách je navíc zakázáno nahánět zvěř s pomocí psů vyšších než 55cm, honiči jsou schopni plnit i jiné úkoly, díky svému vynikajícímu nosu jsou schopni pracovat na pobarvené stopě, takže jsou použitelní jako barváři, ale v konkurenci všestrannějších loveckých psů se uplatňuje obtížněji. (SMRČKOVI 2012) Už Forst v roce 1975 se ve své knize Myslivost zmiňoval o štýrském brakýři jako o klidném a ovladatelném psu s výbornýmnosem, kterého lze použít na naháňky i na práci po barvě. (FORST 1975)

Slimák (1982) píše podle jeho slov o „štajerském d'uriči“, jako o velmi spolehlivém psu na barvě, a že výkon některých jedinců se skoro vyrovná výkonu barváře, akorát není tak ostrý a vytrvalý ve stavění zvěře jako barvář.

Krewer (2006) naopak uvádí, že dobrý honič bývá jen zřídka dobrým barvářem, protože psu působí větší radost volně lovit, než-li být upoután na barvářském řemeni a sledovat starou studenou a jen slabě pobarvenou stopu.

V České republice a také v jiných zemích se setkáváme i s dalším využitím loveckých psů například jako společníky do rodiny. Štýrský brakýř se jako společník do rodiny v České republice zatím neuplatnil, jeho vzhled nepůsobí tak elegantně jako u jiných například trikolorních honičů a toto plemeno patří ještě stále u nás k málopočetným. Smrčkovi (2012) píše ve své knize Psi celého světa, že s honičem jako společníkem bývá těžké pořízení, i když jsou to psi mírní, společenší a nekonfliktní a mívají měkkou a přizpůsobivou povahu je v nich stále zakódovaná samostatnost, která byla po nich dříve v lovu požadována. Zkušení výcvikáři a chovatelé, dokážou i honiče spolehlivě přivolat. Nesmíme ale zapomínat, že honič potřebuje velký dostatek pohybu, který mu musí jeho majitel poskytnout ať už vydatným loveckým vyžitím nebo mu jej nahradit jiným způsobem.

Jiným způsobem, jak psům vynahradit pohyb jsou zkoušky ovladatelnosti a základní upotřebitelnosti.

Cílem těchto zkoušek je prověřit vlohy psů k jejich ovladatelnosti, pracovní upotřebitelnosti a zároveň prověřit vlohy pro další výcvik (sportovní, záchranářský, agility apod.) a přispět ke zvýšení všeobecné úrovně ve výchově a vycvičitelnosti psů s přihlédnutím ke každodenním nárokům na jejich ovladatelnost.

Stupně zkoušek jsou: a) Zkouška ovladatelnosti psa – ZOP: slouží k prověření elementární ovladatelnosti a vloh psa k výcviku, její splnění je podmínkou pro nástup ke zkoušce ZPU1

b) Zkouška pracovní upotřebitelnosti 1. Stupně ZPU1: slouží k ověřování přesnosti a ochoty psa předvádět stanovené cviky, její splnění je podmínkou nástupu ke zkoušce ZPU2.

c) Zkouška ZPU2 má za úkol prověřit všestrannou vycvičenost psa, se zaměřením na precizní provedení cviků, zájem o práci ve všech částech zkoušky a na opravdovost předváděných cviků.

Zkouška doprovodného psa – BH: tato zkouška má 2 části a to a)poslušnost b)zkouška dopravním ruchu.

V České republice je známa jediná fena štýrského brakýře, která má složené tyto zkoušky ZOP, ZZO,BH.

Štýrský brakýř díky své houževnatosti nepatří mezi náchylná plemena k nemocem.

Můžou se u něj projevit ušní choroby, ke kterým jsou psi se svěšenými ušima náchylní, prvním příznaky tohoto problému je úporné potřásání hlavou, drbání, výtok či zápach. Při takovýchto potížích je potřeba vyhledat pomoc veterináře, protože pokud ponecháme onemocnění ucha po delší dobu volný průběh, bývá následná léčba obtížnější a nemoc může skončit ohluchnutím nebo trvalou ztrátou smyslu pro rovnováhu. (BOWEROVI 1998)

Dysplazie kyčelního kloubu - DKK je dědičná porucha, která ve svých závažnějších formách může způsobit zmrzačení, ochrnutí nebo bolestivou artritidu kloubu. Je způsobena kombinací genetických a vnějších faktorů. U psů bývá obvykle příčinou hlavice stehenní kosti, která nezapadá do jamky v pánvi, případně špatně vyvinuté svalstvo v pánevní oblasti. (MVDR.Hlaváč, ústní sdělení)

Dalšími nepříjemnými potížemi pro psa jsou vnitřní i vnější parazité. Vnější parazité, zejména blechy obtěžují psa nejen svým kousáním, ale také tím že přenášejí boubele tasemnice. Klíšťat zase přenášejí lymfskou boreliózu. V současné době existuje mnoho repelentních přípravků, které chrání psa po celý rok. Vnitřním cizopasníkům jako jsou tasemnice a různé hlístice se vyhneme pravidelným odčervováními a také prevencí. Pes by neměl mít přístup k vnitřnostem zajíců a králíků. (VACH a kol. 1997)

Nejčastějšími úrazy spojenými s lovem jsou zhmožděniny, tržné rány a zlomeniny, nejedná se však jen o úrazy způsobené černou zvěří, ale také často si různé tržné rány, které si způsobí psi mezi sebou. Nejčastěji se psi koušou do čumáku, uší, krku nebo hrudi. I když může povrchové zranění vypadat čisté, vždy je lepší nechat psa prohlédnout veterinářem. (BOWEROVI 2001)

V posledních letech patří bohužel k zraněním spojeným s lovem střelné poranění a i střety s osobními automobily. Střelná poranění bývají pro psa většinou smrtelná. U střetu s autem záleží na vážnosti poranění, zda byl autem pes odhozen, zůstal mezi podvozkem vozidla a silnicí nebo byl zasažen kolem. Třetí možnost z tohoto je nejhorší, zlomeniny bývají komplikované a prognosticky nepříznivé. Velcí psi jsou autem většinou odhozeni, malí zůstávají pod vozidlem. (SKALKA 1997)

4 Chov v České republice

Chov v České republice byl započat před více než 30 lety, kdy si pan Jiří Marek z Vimperka přivezl první fenu ze Slovenska. Na této feně bylo odchováno minimálně 5 vrhů, chovatelská stanice z Knížecí leče se dodnes objevuje v některých rodokmenech.

O další rozvoj a propagaci tohoto plemene u nás se zasloužil mimo jiné pan Miloš Vinklárek, chovatelská stanice „z Vrchánova“. Pan Vinklárek je nejen předchozí poradce chovu, ale zprostředkoval dovozy „nové krve“ a obnovil chov u nás. Sám odchoval mnoho vrhů, z nichž velká část jedinců působí v chovu i nyní.

V České republice je chov štýrského brakýře řízen Klubem honičů, který sdružuje většinu honičů, kteří nemají svůj samostatný klub. Klub dále dělí honiče do 5 sekcí.

Štýrský brakýř je zařazen společně se sedmihradským honičem do páté sekce, poradcem chovu v této sekci je Petr Pořádek mladší.

K 1.3.2013 tvoří u nás základnu chovu 33 chovných jedinců z toho 20 fen a 13 psů.

Od počátku roku 2006 do konce roku 2012 bylo odchováno celkem 29 vrhů s celkovým počtem 190 štěňat. Ještě před šesti lety byly, podle výroční zprávy poradce chovu, odchovány 2 vrhy ročně.

Nyní jsou odchovány 4 vrhy ročně, což svědčí o vyšším zájmu o rozvoj tohoto plemene u nás. To

zejména vidíme v založení nových chovatelských stanic v posledních letech. *Viz tab. Číslo 1*

Nejpočetnější vrh byl v roce 2008 odchován na feně Frona z Větrné vsi, chovatelská stanice z Třešňové zahrady, v počtu 13 štěňat. Vyjímkou nejsou ani vrhy o 10 štěňatech, ale v prvních 3 dnech dochází v takto početných vrzích k zalehnutí nebo uhynutí velmi slabých štěňat.

Průměrně je ve vrhu odchováno 6 - 7 štěňat, přičemž poměr pohlaví je celkem vyrovnaný. Ale bohužel jen 1 až 2 štěňata z vrhu jsou uchovněna.

To je dáno především tím, že spousta majitelů má svého „štajeráka“, díky jeho vlastnostem, pouze pro lovecké účely, bez zájmu dalšího chovu. Dalším problémem a důvodem neuchovnění je ostrost některých jedinců, zejména psů (samců) vůči cizím lidem a psům, což je problém zejména při posouzení na výstavách, kdy jsou tito psi, kvůli nevhodnému chování k rozhodčím, z výstavy vyloučeni bez posouzení. Určitá ostrost, kterou v sobě tito psi mají se však dá výcvikem a správným přístupem odstranit. Nesprávné je, pokud majitel podporuje své štěně v tom, když se snaží již ve věku 3 měsíců štěkat na lidi a psy, stejně tak jako když v období dospívání pes projevuje dominanci ve smečce. Majitel se mylně domnívá, že jde v tomto případě o tolik potřebnou ostrost psa.

				Pohlaví	
Datum vrhu	Chov. Stanice	Otec	Matka	P	F
4.4.2006	z Vrchánova	Aron od Černé opavy	Usa z Vrchánova	4	4
26.7.2007	z Větrné vsi	Bafun Odkaz Diany	Žapa z Maračkova	5	4
13.2.2007	z Turkovské rokle	Aron od Černé opavy	Rona z Vrchánova	5	1
27.4.2007	Kuburumba	Ajax z Jílových tisů	Cedra Trňová Hora	4	2
10.5.2007	z Vrchánova	Aron od Černé opavy	Rena z Vrchánova	3	4
19.5.2007	od Černé Opavy	Car z Větrné Vsi	Bessi od Černé Opavy	3	3
21.7.2007	od Prkenného potoka	Ajax z Jílových tisů	Amra od Černé Opavy	5	2
6.8.2007	z Kostelňáku	Ajax z Jílových tisů	Chita z Vrchánova	1	3
19.4.2007	spod Krivého javora	Župo z Maračkova	Brigitt spod Krivého javora	0	1
12.4.2008	z Třešňové zahrady	Dag Trňová hora	Frona z Větrné vsi	3	8
13.8.2008	z Větrné vsi	Bafun Odkaz Diany	Žapa z Maračkova	4	2
19.5.2009	od Pahrbka	Ir Trňová hora	Gera z Větrné vsi	3	7
24.6.2009	z Kopaninské hájovny	Ir Trňová hora	Usa z Vrchánova	5	3
5.7.2009	z Třešňové zahrady	Ir Trňová hora	Frona z Větrné vsi	8	5
1.7.2009	Karlův Šelenburk	Adar od černé Opavy	Ciba Šimova dolina	3	2
22.6.2009	z Větrné vsi	Bafun Odkaz Diany	Žapa z Maračkova	5	3
4.3.2010	z Rybnické hájenky	Ivar Trňová hora	Aida z Turkovské rokle	4	4
23.6.2010	z Větrné vsi	Bafun Odkaz Diany	Žapa z Maračkova	2	1
27.6.2010	z Kopaninské hájovny	Ir Trňová hora	Usa z Vrchánova	3	5
16.4.2010	spod Zbojnickej skalky	Ivar Trňová hora	Jasna spod Perhačky	2	0
1.10.2010	z Kacíkovho vrchu	Ivar Trňová hora	Tajga z Maračkova	1	0
27.4.2011	z Rybnické hájenky	Giro z Větrné vsi	Aida z Turkovské rokle	4	3
13.5.2011	z Třešňové zahrady	Giro z Větrné vsi	Frona z Větrné vsi	5	2
8.6.2011	ze Slepíčních hor	Giro z Větrné vsi	Diana z Vrchánova	5	1
1.7.2011	Hory nad Priehradou	Eros spod Krivého javora	Arta Karlův Šelenburk	1	0
27.2.2012	z Tlymoka	Giro z Větrné vsi	Bety z Rybnické hájenky	2	5
26.3.2012	od Krsického mostu	Fatys z Větrné vsi	Alma z Kopaninské hájovny	4	6
3.6.2012	od Rysí skály	Alan z Turkovské rokle	Amie z Třešňové zahrady	2	7
8.6.2012	z Třešňové zahrady	Dan z Vrchánova	Frona z Větrné vsi	3	3
				99	91

Tabulka č. 1 Přehled vrhů štýrského brakýře rok 2006 - 2012

Některá štěňata z našich vrhů jsou také prodávána do zahraničí, dříve to bylo zejména Slovensko, dnes jsou naši odchovanci žádáni, díky svému exteriéru, i ve své domovině v Rakousku. Jedince z českých chovů můžeme také nalézt v Rusku a i na Africkém kontinentě, kde se úspěšně spolu se psy z Rakouských chovů podílí na lovu a dosledu spárkaté zvěře.

Z tabulky číslo 2 také vyplývá, že v ČR je malá chovatelská základna s nízkou variabilitou populace, velkým problémem hlavně do budoucna je příbuznost většiny jedinců. Jsou tu zejména tři

nevyhovující fakty v chovu: opakované krytí feny stejným psem, krytí jedním psem několik fen, přímá příbuzenská plemenitba.

V letech 2009 – 2010 bylo narozeno 10 vrhů, z nichž 7 mělo rodokmenově stejného otce. A v letech 2011 – 2012 mělo 5 vrhů z 8 rodokmenově stejného otce.

Důvodem častého a opakovaného krytí stejných psů je většinou jejich vyrovnaný exteriér a to zejména kvalitou a délkou srsti. A hlavně, předávají tyto kvality na své potomstvo.

Po pracovní stránce jsou tyto psi velice vyrovnaní, nejčastěji skládanou zkouškou pro uchovnění jsou BZH a to i na mezinárodní úrovni. Složenou ji má 28 chovných jedinců. Na druhém místě jsou to náročnější dvoudenní ZH a to také i na mezinárodní úrovni. Tuto zkoušku absolvovalo 14 psů. Mimo zkoušek nutných k uchovnění skládají „štajeráci“ BZ, ZV a také u tří jedinců LZ.

Trendem dnešní doby je mít jednoho univerzálního pracovního psa na vše, ani štýrský brakýř nezůstává v tomto směru pozadu, podle zkušeností svých majitelů je schopen se bez větších problémů naučit aportovat bažanty a i přinášet kachny z hluboké vody. Viz obrázek č. 1

Toto plemeno nepatří mezi smečkového honiče. Je otázkou každého majitele,

Obrázek č. 1 Přinášení kachny BS z hluboké vody

zda používá jednoho psa, či více. Nejčastěji si lidé v ČR pořizují štýrského brakýře v kombinaci s jiným plemenem. Takzvané doplnění chybějícího článku do smečky a to v kombinaci ať už s ohaři nebo jezevčíky, či teriéry.

5 Ekonomická analýza chovu štýrského brakýře

Jak již bylo zmíněno chov psa s průkazem původu a s ním spojené náklady není levná záležitost. V dnešní době si většina lidí pořizuje spíše menší psy s tím, že s ním budou i menší náklady na chov.

U loveckých psů ještě není našťestí toto pravidlo tak vžitě.

	do 1 roku	do 2 let
pořízení štěněte	10 000	-----
<i>časová náročnost 6h, 1h/90kč</i>	540	
<i>náklady na cestu (tam a zpět) , 6kč/km - 310km</i>	1 860	
náklady na kotec a boudu	15 000	-----
očkování a odčervení	800	500
<i>časová náročnost 2h, 1h/90kč</i>	180	180
<i>náklady na cestu (tam a zpět) , 6kč/km - 80km</i>	480	480
misky na žrádlo a vodu	350	-----
pomůcky k výcviku	1 700	-----
přípravek proti blechám a klíšťatům	450	450
poplatek za psa v obci	100	100
roční příspěvek klubu KCHH	450	300
krmení §	6 042	6 804
<i>Časová náročnost 25 h (5 minut denně), 1 h/90 Kč</i>	2 250	-----
<i>Časová náročnost 30,5 h, (5 minut denně), 1 h/90 Kč</i>		2 745
klubová výstava Lhenice	-----	600
<i>Časová náročnost 10 h, 1 h/90 Kč</i>	-----	900
<i>náklady na cestu 6kč/km - 232km</i>		1392
národní výstava	-----	600
<i>Časová náročnost 8 h, 1 h/90 Kč</i>	-----	720
<i>náklady na cestu 6kč/km - 40km</i>	-----	240
barvářské zkoušky honičů	-----	500
<i>Časová náročnost 10 h, 1 h/90 Kč</i>	-----	900
<i>náklady na cestu 6kč/km - 200km</i>	-----	1200
uchovnění	-----	210
<i>Časová náročnost – péče o psa 150 h (1/2 hodiny denně), 1 h/90 Kč</i>	13 500	-----
<i>Časová náročnost – péče a výcvik psa 183 h (1/2 hodiny denně), 1 h/90 Kč</i>	-----	27 450
Celkem náklady	34 892	20128
<i>Celkem časová náročnost</i>	<i>16 470</i>	<i>32895</i>
<i>náklady na cestu</i>	<i>2 340</i>	<i>3312</i>
Celkem náklady a časová náročnost	53 702	56335

Tabulka č. 2 Ekonomická analýza chovu do 2 let

věk	do 2 let	2 -10 let	celkem
Celkem náklady	44956	65232	110188
<i>Celkem časová náročnost</i>	49365	243000	292365
<i>náklady na cestu</i>	5652	3840	9492
Celkem náklady a časová náročnost v Kč	99973	312072	412045

Tabulka č. 3 Ekonomická analýza chovu celkem

Celková částka vynaložená na chov psa štyrského brakýře ve věku od 2 měsíců do 10 let činí 110 188,-Kč. bez započítání časové náročnosti tzn. bez odměny za práci a 412 045,- Kč. s časovou náročností. Viz tabulka č. 3

V tabulce č.2 vidíme, že největší náklady se štyrským brakýřem jsou do 1 roku, kde jsou největšími položkami pořízení samotného štěněte a kotce s boudou. V druhém roce života psa je nejvyšší položkou časová náročnost, kdy netrávíme čas se psem jen výcvikem, ale také přípravou a absolvováním zkoušek a výstav.

Celkové částky se mohou od sebe o 10% - 30% lišit, jako například částky na krmivo. Zde je započítáno, že pes byl krmen krmivem Anka, kdy do 1 roku byla částka 100,-Kč/kg a od 1 roku 90,-Kč/kg. Další individuální, ale důležitou položkou aktivně využívaného loveckého psa, je veterinární ošetření.

Část nákladů je možné vynahradiť krytím psem nebo odchováváním vrhů na feně, pokud ale budeme započítávat časovou náročnost nikdy se nedostaneme do plusových čísel. V tabulce č.2 jsou započítány jen minimální zkoušky a výstavy nutné k uchovnění, ale pokud chceme, aby pes byl využíván pro krytí a má pro to předpoklady, je vhodné se zúčastnit dalších zkoušek i výstav. Z toho vyplývá, že chov psa je pro většinu chovatelů nákladným koníčkem, nikoliv výtěžnou záležitostí.

Další možnost, jak si vynahradiť některé náklady na chov loveckého psa, v posledních letech skýtají lovecké smečky. Jde o plošné využití loveckých psů různých plemen, většinou při poplatkovém lovu.

Počítáme-li, že vůdce dostane 500,-Kč/den na loveckého psa a psovodi se zúčastní okolo čtyřiceti naháněk za sezonu, může se to někomu zdát jako dobrý výdělek. Tito psovodi však mají vysoké počáteční náklady zejména na ochranu svých psů a to především na pořízení kevlarových neprůrazných vest a GPS systémů.

Pořízení vesty, ani GPS systému není levná záležitost, vesty se pohybují od 5 000 – 18 000 Kč. podle kvality, výrobce a velikosti. GPS systémy podle map a výrobce se pohybují od 10 000 – 18 000 Kč.

Členové aktivní lovecké smečky, kteří nemají takto vybavené psy musí většinou počítat s vyššími náklady na veterinární péči.

6 Poranění a nemoci spojené s lovem

6.1 Poranění psa spojené s lovem

Pokud využíváme plně naše psy k lovu, ať při lovech společných, či samostatných většina se s alespoň drobným poraněním svého psa někdy setkala.

Když dojde k poranění psa při střetu se zvěří, v 90% jsou to poranění způsobené černou zvěří. Ostatní případy jsou způsobeny zvěří škodnou, zejména při norování. Jelení a dančí zvěří, kdy je například zvýšená agresivita samců při říji nebo samic v období kladení mláďat.

Častý způsob zranění od černé zvěře je propíchnutí zbraněmi černé zvěře, které je způsobeno rychlým výpadem prasete proti psovi viz *obrázek č. 1*, méně časté je pak kousnutí.

Nejčastější poranění je v oblasti hrudníku a žeber viz *obrázek č. 2*, které je pro psa velmi nebezpečné, protože hrozí protrhnutí tepen v oblasti krkavice a tím vykrvácení psa. V oblasti žeber kdy se v hrudní stěně objeví otvor, který ovšem nemusí být vidět, dochází k vniku vzduchu do dutiny hrudní a hrozí pneumotorax plic. U těchto závažných poranění se stav psa velmi rychle horší, nastává dušnost a klesá tělesná teplota. Tato zranění jsou pro 10 – 20% psů smrtelná.

Obrázek č.2: Propíchnuté stehno BS od prasete

Obrázek č. 3: Roztržená fena BS od sekáče

V oblasti dutiny břišní, třísel a stehen dojde většinou k poranění tím, že se pes před výpadem prasete snaží uskočit a je zasažena zadní část těla. Jsou-li to zranění v oblasti dutiny břišní a třísla, je nutná obvykle revize břicha, jestli nejsou poraněná střeva, aby nedošlo k infekci dutiny břišní. Problematické je poranění sleziny a jater, které není ani pro veterináře lehké určit. Vyžaduje to velké zkušenosti a dobrou diagnostiku.

Mnohé záleží také na psovi, zda-li jde do kontaktu se zvěří na přímo, jsou zranění samozřejmě závažnější. Větší psi také nejsou tak obratní a mrštní v hustých porostech mlazín nebo kukuřice.

Z hlediska ochrany psa je vhodné používat ochranné neprůrazné většinou kevlarové vesty. Na trhu se nabízí mnoho výrobců. Pro nás je však důležité její složení, váha, funkčnost a atest pro danou ochrannou vestu. Vesta chrání nejdůležitější orgány psa a zejména u kontaktních psů ušetří

náklady za veterináře nebo může psovi i zachránit život. Další pomocnou záležitostí v poranění psa mohou být GPS systémy, díky kterým jsme schopni určit polohu poraněného psa, jehož zranění jsou natolik závažná a není již schopen se vrátit ke svému vůdci..

6.2 Nemoci spojené s lovem

V poslední době patří k nejdiskutovanějším nemocem, blízce spjatým s lovem, aujeszkyho choroba. Aujeszkyho choroba (ACH) je virové onemocnění, které je rozšířené prakticky po celém světě, je přenosná na všechny savce s výjimkou člověka a lidoopů, kteří nejsou vnímaví vůči této chorobě.

Psi se nakazí především při kontaktu s nakaženou černou zvěří, která jako jediní tuto nákazu přežívají, ale také i s její krví a slinami.

Příznaky nemoci se projevují jako vzteklina a doprovází je nesnesitelné svědění. Člověk je vůči této chorobě imunní, ale nesmíme zapomínat, že může být přenašečem.

V minulosti bylo již několik pokusů použít vakcínu na psy, která byla původně vyvinuta pro prasata, ale bez úspěchu.

Literatura uvádí, že pokud se od prasat nakazí jiné zvíře, vždy to končí úhynem a léčba není možná. Nyní se ale objevil případ na Slovensku, kdy byla u psa ACH potvrzena a pes přežil bez trvalých následků. Jedná se o psa plemene slovenský kopov. Ovšem průběh nemoci byl velmi nepříjemný a náročný.

Pro snížení rizika nákazy by měli psovodi dodržovat určité zásady.

Tyto zásady jsou:

1. Zásadně nekrmit psy syrovou zvěřinou černé zvěře či tepelně neopracovanými výrobky ze zvěřiny (salámy, klobásy, uzené maso)
2. Nedávat žádné odpady ze zvěřiny na újediště
3. Všechny vývrhy hluboko zakopat
4. Nepouštět psy na výřad
5. Boty po vyvrhování černé zvěře řádně umýt
6. Během naháňky by měli i lovci na stanovištích psy (zvláště načínače) od střelené zvěře razantně odehnat
7. Prostě zamezit jakémukoliv kontaktu psa s tělesnými tekutinami černé zvěře

Nejvíce kritickou částí republiky se prozatím ukazuje Morava, kde byla během tří měsíců ACH potvrzena u více, jak deseti uhynulých psů různých plemen, kteří přišli do přímého kontaktu s černou zvěří.

7 Závěr a diskuze

V současné době, kdy stále dochází, díky nesprávnému hospodaření člověka v krajině, k navyšujícím se počtu černé zvěře, je potřeba k lovu této zvěře mít správné lovecké psy. Správným psem se rozumí ten pes, který je schopen v těžkých terénech divočáky vyhledat, doléhat na ně a dát je do pohybu. Jak píše pan Konvalina Dávno již jsou pryč doby, kdy stačilo u leče zakašlat a černá se dala do pohybu.

V Německu jsou určené obůrky, kde se lovečtí psi s PP a podporou svých klubů učí správně pracovat na černé zvěři. Kluby se snaží podpořit chov psů s PP, protože díky častým úrazům a úmrtí psů při práci na černé klesl zájem o nákladný chov psů s průkazem původu. Psi s PP se používali v menší míře nebo se nepoužívali vůbec.

Začali se používat psi bez PP a kříženci různých plemen, protože jejich držení není tak nákladné, je to takzvaná produkce levných psů, a stali se v podstatě spotřební zboží. Vyjímkou nejsou ani psi jednoho plemene bez PP, spousta lidí si řekne dám radši 3000 korun než 10000 korun a mám stejného psa.

Ale zárukou určité kvality by měl právě být průkaz původu, kdy víte, kdo jsou rodiče a prarodiče. Tato problematika se týká i štajeráků v ČR, kde se odchovávají 2 -3 bezpapírové vrhy ročně.

Také u nás se objevují kříženci na společných lovech, zejména kříženci různých loveckých plemen jako například slovenský kopov s alpskou brakou jezevčikovitou, slovenský kopov s jezevčkem nebo jezevčík s jagdterierem a podobně. Tito kříženci v F1 generaci většinou pracují velmi dobře a efektivně, ale dalším křížením naopak mnoho vlastností ztrácí a stávají se pro své majitele bezcennými.

Když si vezmeme, že jen za roky 2006 – 2010 bylo u nás odchováno 137 štěňat štyrského brakýře s PP, kteří už by dnes v podstatě mohli být všichni chovní. I kdybychom odečetli ¼ psů, kteří nemohli být uchovněni z různých exteriérových nedostatků, z důvodu úhynu, ať už sražení autem nebo třeba zastřelení do doby dovršení uchovnění nebo byli prodáni do zahraničí, měli bychom mít za tyhle 4 roky okolo 100 chovných jedinců. To je jen můj hrubý odhad podle informací, které jsem získávala od majitelů štyrského brakýře. Nabízí se otázka, kde tito psi jsou? Máme počet 31 a to včetně importů ze zahraničí. Doufám, že tyhle informace povedou k tomu, že se majitelé nejen těchto psů ale hlavně noví majitelé štěňat budou snažit udělat co nejvíce pro to, aby se i jejich svěřenec stal v budoucnu co nejlepším chovným jedincem.

Můžeme říct, že pracovitost těchto psů je velmi vyrovnaná a na vysoké úrovni, většina psů má složený lovecké zkoušky upotřebitelnosti v první ceně, pokud se umístili v cenně nižší, tak s celkem vysokým počtem bodů a nižší cena byla ovlivněna jednou limitní známkou většinou z nedocvičené disciplíny. Nechybí ani titul „Diviačar“, který k tomuto plemenu bezesporu patří.

Do budoucna by bylo vhodné spíše absolvování zkoušek, kde pes prokazuje hlasitost a upřednostňování těchto psů v chovu, protože hlasitost byla již od počátku šlechtění jedním z hlavních cílů.

Z hlediska příbuznosti mnoha jedinců je vhodné pro výběr chovného páru stanovit maximálního přípustného koeficientu příbuznosti dle Wrighotova vzorce. Na druhou stranu si i chovatelé tyto aspekty příbuznosti uvědomují a někteří již mají domluvené krytí pro rok 2013 v zahraničí s nepříbuznými psy nebo svými psy budou krýt zahraniční fenu.

Exteriérově je naším cílem do budoucna ujednotit a prosazovat v chovu jedince s kratší hrubou srstí.

Myslím, že z hlediska informovanosti a novinek v chovu by bylo dobré uspořádat každoroční setkání vůdců štajeračů, kde by byl shrnut uplynulý rok, představení noví chovní jedinci, vyhodnocení klubových výstav a pracovních zkoušek, které by bylo završeno právě prací v obůrkách na černé zvěři. Tato setkání by se mohla spojit i s našimi zahraničními kolegy, jak tomu již bylo dříve.

Dalším doporučením pro praxi, které se netýká pouze štýrského brakýře, ale i jiných pracovně využívaných psů, je nutnost používání reflexních prvků na každého loveckého psa. Dnes záleží na každém majiteli, jak uzná sám za vhodné a zda-li vůbec svého psa nějakým reflexním prvkem opatří a do jaké míry. Pokud by bylo zakotveno toto opatření v zákoně, má to svůj význam a smysl. I kdybychom tím zachránili pouze jednoho lovecké psa ročně před zastřelením nepozorným lovcem nebo sražením autem.

A pokud chceme přispět k větší popularizace tohoto plemene, není to jen na poradci chovu, ale hlavně na nás chovatelích, abychom své psy předváděli na národních a mezinárodních výstavách, informovali o jejich velmi vysoké úrovni pracovitosti, například prostřednictvím internetu, a poskytli i široké veřejnosti náhled na toto plemeno.

Štýrský brakýř sice nepatří k líbivým tricolorním honičům a leckterý člověk ho nazve „vořechem“, v tom lepším případě si jej splete s mladým maďarským ohařem, ale majitelé a chovatelé tohoto plemen ví, co v sobě tento zrzoun s vynikajícím nosem skrývá.

8 Seznam použité literatury

8.1 Literatura:

- Bakoš, A.**, 1998: *Plemena loveckých psů*, Kontakt plus, Bratislava, ISBN 80-88855-21-7
- Báča, J.**, 1973: *Výcvik loveckých psů pro praxi*, Státní zemědělské nakladatelství, Praha, ISBN 07-080-73
- Bowerovi, J a C.**, 1998: *Psi-praktický rádce chovatele psů*, Columbus, Praha, ISBN 80-7249-099-0
- Císařovský, M.**, 2009: *Pes*, Altercan, Praha, ISBN 978-80-900820-1-4
- Císařovský, M.**, 1995: *Plemena psů A-Z*, Brázda s.r.o., Praha, ISBN 80-209-0256-2
- Červený, J. a kol.**, *Encyklopedie myslivosti*, Ottovo nakladatelství, Praha, ISBN 80-7181-901-8
- Doleželík, R.**, 2009: *Chov a výcvik drsnosrstého standardního jezevčíka*, Bakalářská práce, Brno
- Dostál, J.**, 2007: *Genetika a šlechtění plemen psů*, Dona, České Budějovice, ISBN 978-80-7322-104-1
- Dostál, J.**, 1995: *Chov psů – genetika v kynologické praxi*, Dona, České Budějovice, ISBN – 80-85463-58-X
- Feuereisel, J.**, 2010: *Zelená čísla o ekonomice v současné české myslivosti*, Vydavatelství Druckvo, Praha, ISBN 978-80-904417-6-7
- Forst, P.**, 1975: *Myslivost*, Státní zemědělské nakladatelství, Praha, ISBN 07-080-75
- Granderath, F.**, 1984: *Hundeabrichtung*, J.Neumann-Neudamm, Melsungen, ISBN 3-7888-0426
- Hanzal, F.**, 1996: *Lovecký pes – Věrný pomocník a přítel*, Compass Book, Praha,
- Hanzal, V. a kol.**, 2008: *Velká myslivecká encyklopedie*, ISBN 978-80-900593-0-6
- Hanzal, V., Vochozka, V.**, 1996: *Lovečtí psi výchova a výcvik*, Dona, České Budějovice, ISBN 80-85463-72-5
- Houska, F.**, 1942: *Lovečtí psi – výcvik a vedení*, Novina, Brno,
- Krepsová, K.**, 2006: *Ekonomika chovu loveckých psů*, Diplomová práce, Brno
- Krewer, B.**, 2006: *Lovíme se psy*, Grada publishing, ISBN 80-247-1498-1
- Lüftner, P.**, 2011: *Zdokumentování a vývoj všech uznaných barvářských plemen*, Bakalářská práce, Praha
- Míkula, A.**, 1975: *Práce psa při lovu*, Státní zemědělské nakladatelství, Praha, ISBN 07-066-75

- Procházka, Z.**, 1989: *Chov psů*, Státní zemědělské nakladatelství, Praha, ISBN 80-209-0015-2
- Räber, H.**, 1995: *Encyklopedie – plemena psů*, Blesk, Ostrava, ISBN 80-85606-79-8
- Slimák, K. a Duchaj J.**, 1982: *Pol'ovné psy*, Příroda, Bratislava, ISBN 64-124-82
- Smrčkovi, L a M.**, 2012: *Psi celého světa*, Grada Publishing a.s., Praha, ISBN 978-80-24-7-3759-1
- Sporka, J.**, 2012: *Původ, chov a současné uplatnění výmarského ohaře*, bakalářská práce, Praha
- Šebková, N.**, 2008: *Kynologie*, Česká zemědělská univerzita, Praha, ISBN 978-80-213-1844-1
- Skalka, P.**, 1997: *Psovi přítelem v nesnázích*, Dona, České Budějovice, ISBN 80-85463-83-0
- Tichá, V.**, 2010: *Kynologická příručka pro rozhodčí, chovatele a vystavovatele*, Dona, České Budějovice, ISBN 978-80-7322-140-9
- Trojan, K.**, 1978: *Niečo o psoch...*, Příroda, Bratislava, ISBN 64-136-78
- Vach, M., a kol** 1997: *Myslivost*, Silvestris, Uhlířské Janovice, ISBN 80-901775-1-4
- Vochozka, V.**, 2009: *Výchova a výcvik loveckých psů*, Dona, České Budějovice, ISBN 978-80-7322-126-3
- Wachtel, H.**, 1998: *Chov psů v roce 2000*, nakladatelství Dona, České Budějovice
- Wurdenlich, H.**, *Exposé k postoji německého Svazu lovecky upotřebitelných psů týkajícího se výcviku a zkoušek lovecky upotřebitelných psů pro práci na černou zvěř v obůrkách s černou zvěří, které jsou zřízené a provozované výhradně k tomuto účelu*

8.2 Prameny z internetu:

Českomoravská kynologická jednota

<http://www.cmkj.eu/index.php?nid=7081&lid=cs&oid=1212310>, poslední aktualizace 2012

Českomoravská myslivecká jednota – vyhláška 244/2002 sb. kterou se provádí některá ustanovení zákona č. 449/2001

<http://cmmj.cz/Organizacne-pravni/Organizacne-pravni/Vyhlaska-c--244-2002-Sb-.aspx>

Klub chovatelů honičů

<http://www.klubhonicu.com/>, poslední aktualizace: 31.10.2007 (cit. 14.7.2012)

Seznam chovných jedinců

<http://www.stajeraci.unas.cz/ramy.htm>

Státní veterinární správa

<http://www.svscr.cz/>

Svět myslivosti – Čtyřicet loveckých dní se smečkou honičů – *Pavel Konvalina*

<http://www.silvarium.cz/svetmyslivosti-cz/rocnik-2012>

8.3 Jiný zdroj:

Pořádek P., 2012: ústní sdělení. Stávající poradce chovu pro štýrské braky.

Vinklárek M., 2012: ústní sdělení. Předchozí poradce chovu pro štýrské braky

Veselý H., 2012 ústní sdělení. Jeden z prvních chovatelů u nás, který štýrské braky chová dodnes.

MVDr. Hlaváč 2012: ústní sdělení. Veterinář myslivec, který ve svojí praxi ošetřuje mnoho psů poraněných při lovech

8.4 Obrázky

Obrázek č. 1 – Přinášení kachny štýrským brakýřem z hluboké vody: foto – Petr Pořádek

Obrázek č. 2 – Propíchnuté stehno štýrského brakýře od prasete: foto – Pavel Zajíc

Obrázek č. 3 – Roztržená fena štýrského brakýře od sekáče: foto – Marta Kunešová

8.5 Přílohy

Příloha č. 1 – standart štýrské braky FCI č. 62

Příloha č. 2 – zkušební řád pro zkoušky honičů

Příloha č. 3 – dotazník pro chovatele fen BS

Příloha č. 4 – dotazník pro chovatele psů BS